

קדד אהרנברג שיח רב-שנתי נדיר, פורח בחרמון (יולי (2022)

ערגה אלוני

פתיח: **קדד אהרנברג** *Astragalus ehrenbergii* בן שיח עשבוני הגדל בחרמון. לצמח עלים מורכבים בעלי זוגות עלעלים מסודרים נגדית. הפרחים פרפרניים דו מיניים, צהובים, מסודרים בתפרחת אשכול הנישאת על עוקץ. הגביע שעיר בעל שינים ארוכות. אבקנים 10. השחלה תחתית, הפרי תרמיל קצר המכיל 2 זרעים.

קדד אהרנברג ממשפחת הקטניות (בשמו הקודם *Tragacantha ehrenbergii*) הוא שיח רב-שנתי עשבוני, שגובהו כ-1.5 מ', חסר קוצים, רך ונעים למגע ובעל תפרחות צהובות וגדולות הנראות ממרחק. הענפים ארוכים כמעט לא מסתעפים, קירחים, בעלי מפרקים ברורים במרחק 5-10 ס"מ זה מזה, זאת בשונה ממבנה צמחי קדד הכר-קוציים (טרגקנטים) הגדלים בחרמון.

העלים מורכבים מנוצים, מסודרים לסירוגין על הגבעול אורכם 10-15 ס"מ. בעלים 8-12 זוגות עלעלים מסודרים נגדית לאורך הציר. אורך כל עלעל הוא כ-1.5 ס"מ ורוחבו כמחצית מזה. קצה העלעל מעוגל, ועורק מודגש מחלק אותו לשני חלקים סימטריים. ציר העלה מסתיים בזוג עלעלים.

קדד אהרנברג: מימין, השיח גדל בחרמון על תשתית סלעית. באמצע, צפיפות הקרקפות וצבע הפרחים בולט בנוף. משמאל, העלים ארוכים, מורכבים. העלעלים נגדיים. צילמה ערגה אלוני ©

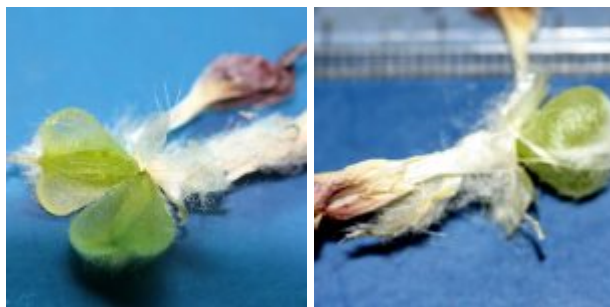
הפרחים פרפרניים מסודרים בתפרחת אשכול הנישא על עוקץ באורך 7-10 ס"מ. התפרחת מתפתחת מחיק עלה. צורת תפרחת צעירה שפרחיה טרם נפתחו נראית ככדור מעוגל וצמיר. עם התפתחותה, מתגלים הפרחים הצהובים בדור התחתון הנתונים בגביע צמיר. כל תפרחת מכילה 10-25 פרחים ואורכה כ-7 ס"מ. עם הבשלת הפרחים יבלוט צבר פרחים צהוב וכדורי זוהר ובולט ביופיו. הפרחים צהובים, דו מיניים בעלי מבנה פרפרני. הגביע בן 5 עלים מאוחים שעירים ורכים, המתפצל ל-5 שיניים ארוכות ומחודדות בולטות מבין הפרחים. הכותרת בת 5 עלים. המפרש גדול (מעל 1 ס"מ, רוחבו גדול מזה) לאורכו נמתחים מהבסיס קווים חיוורים המתפשקים כלפי מעלה. עלי הסירה צרים ומאורכים מסתיימים בחוד כפוף כלפי מעלה. המשוטים שלצדי הסירה קצותיהם פונים מעלה. מספר האבקנים 10. תשעה מהם מאוחים ואחד חופשי. העלי בעל עמוד באורך ס"מ אחד, מסתיים בצלקת שאינה בולטת, השחלה תחתית.

קדד אהרנברג: מימין ובאמצע, הפרחים פרפרניים מסודרים בתפרחת אשכול. התפרחת הנישא על עוקץ ארוך. משמאל, שלישית תפרחות בגיל שונה של פרחים. צילמה ערגה אלוני ©

האבקת הפרחים נעשית ע"י חרקים. לאחר ההאבקה, משנה התפרחת צבעה מצהוב-זוהר לחום. שולי המפרש מתקפלים פנימה ומתייבשים. בתפרחת ניתן לראות פרחים בגיל שונה: פרחים צהובים צעירים מפרחים בוגרים חומים הבולטים בגביע שעיר לבן וכסוף. במקבץ השיחים שבדקנו ניתן בקלות גם ממרחק, להבחין על פי צבע הפרח מיהן התפרחות שבהם החלה חניטת הפרי. מועד הפריחה ביוני-יולי.

הפרי תרמיל שאינו נפתח 1-1.5 ס"מ), בעל שתי קשוות ותפר גב בולט המחלק את הפרי לאורכו לשתי מגורות ומשווה לו צורת לב. בכל פרי מצויים שני זרעים מוארכים וגדולים.

קדד אהרנברג: הפרי תרמיל שלא נפתח בכל פרי שני זרעים. צילמה ערגה אלוני ©

בית הגידול של **קדד אהרנברג** הן מורדות החרמון בסמוך לכביש העולה מהרכבל התחתון לכוון הרכבל העליון בגובה של כ-1700 מ', בין סלעי גיר, צומח בכתמים (הצמחים גדלים בסמיכות זה לזה ובמקום גידולם מצויים לא מעט צמחים צעירים). הרבייה מזרעים. מתרבה וגטיבית גם משלוחות.

מבין מיני ה**קדד** בארץ המין הדומה לו ביותר הוא **קדד הקרקפות**. השוני ביניהם הוא שהתפרחות ב**קדד אהרנברג** נישאות על עוקץ ארוך בעוד שב**קדד הקרקפות** התפרחת חסרות עוקץ.

קדד הקרקפות: המין הקרוב לקדד אהרנברג, שונה ממנו בעוקץ הקצר הנושא את התפרחת. צילמה ערגה אלוני ©

הצמח התגלה בשנת 2000 (ע"י הצפר דורון רותם) וזוהה כ**קדד אהרנברג** שלא היה מוכר קודם לכן בחרמון. תפוצתו: ירדן, סוריה א"י. החרמון הוא כנראה גבול תפוצתו הדרומי.

מבין מיני ה**קדד** בארץ המין הדומה לו ביותר הוא **קדד הקרקפות**. השוני ביניהם הוא שב**קדד אהרנברג** התפרחת יושבת בראש עוקץ ארוך, בעוד שב**קדד הקרקפות** התפרחת חסרת עוקץ. הצמח לא מופיע במגדיר א"י וגם לא במגדיר צמחי החרמון.

ראוי לעקוב וללמוד על הקדד המרשים והנדיר הזה ובעיקר לשמור עליו שלא יעלם מנוף

Astragalus ehrenbergii Bge Ref.: Baierle (1993): p. 224

Astragalus ehrenbergii". Missouri Botanical Garden. Retrieved February 3, 2014.

Astragalus ehrenbergii". Global Biodiversity Information Facility. Retrieved February 3, 2014

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

לציטוט: אלוני ע 2022 קדד אהרנברג שיח רב-שנתי, פורח בחרמון (יולי 2022)

[קדד אהרנברג שיח רב-שנתי נדיר, פורח בחרמון \(יולי 2022\)](#)

פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 8.